

МЕХАНІЗМИ ФІНАНСОВО-БЮДЖЕТНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ЕКОНОМІКИ ЖКГ В УМОВАХ ФІНАНСОВОЇ НЕСТАБІЛЬНОСТІ

Ю. Л. Петрушевський

*Донецький державний університет управління,
вул. Челюскінців, 163а, м. Донецьк, Україна, 83015.*

E-mail: audit-07@inbox.ru

Отримана 12 грудня 2011, прийнята 24 лютого 2012.

Анотація. У статті розглядаються механізми фінансово-бюджетного регулювання економіки ЖКГ в умовах фінансової нестабільності. Наведені основні терміни, що використовуються в фінансово-бюджетному регулюванні, визначені основні форми фінансово-бюджетної політики держави. Проведено аналіз сучасного стану ЖКГ і виявлені основні причини кризового стану галузі. Визначені основні протиріччя суб'єктів на ринку житлово-комунальних послуг, що починає формуватися. Запропоновані заходи по удосконаленню фінансово-бюджетного регулювання в галузі, які передбачають правові і інституціональні перетворення, формування інституту державно-приватного партнерства, удосконалення ціноутворення і тарифного регулювання, оптимізацію бюджетно-податкового механізму і т. ін.

Ключові слова: житлово-комунальне господарство, інфраструктура, державне регулювання, фінансово-бюджетна політика, конкурентне середовище, комунальні послуги, ціноутворення, тарифне регулювання, державно-приватне партнерство.

МЕХАНИЗМЫ ФИНАНСОВО-БЮДЖЕТНОГО РЕГУЛИРОВАНИЯ ЭКОНОМИКИ ЖКХ В УСЛОВИЯХ ФИНАНСОВОЙ НЕСТАБИЛЬНОСТИ

Ю. Л. Петрушевский

*Донецкий государственный университет управления,
ул. Челюскинцев, 163а, г. Донецк, Украина, 83015.*

E-mail: audit-07@inbox.ru

Получена 12 декабря 2011, принята 24 февраля 2012.

Аннотация. В статье рассматриваются механизмы финансово-бюджетного регулирования экономики ЖКХ в условиях финансовой нестабильности. Приведены основные термины, которые используются в финансово-бюджетном регулировании, определены основные формы финансово-бюджетной политики государства. Проведен анализ современного состояния ЖКХ и определены основные причины кризисного состояния отрасли. Выявлены основные противоречия субъектов на формирующемся рынке жилищно-коммунальных услуг. Предложены мероприятия по совершенствованию финансово-бюджетного регулирования в отрасли, которые предусматривают правовые и институциональные преобразования, формирование института государственно-частного партнерства, совершенствование ценообразования и тарифного регулирования, оптимизацию бюджетно-налогового механизма и т. д.

Ключевые слова: жилищно-коммунальное хозяйство, инфраструктура, государственное регулирование, финансово-бюджетная политика, конкурентная среда, коммунальные услуги, ценообразование, тарифное регулирование, государственно-частное партнерство.

MECHANISMS OF FINANCIALLY-BUDGETARY REGULATION OF ECONOMY OF HOUSING AND COMMUNAL SERVICES IN THE CONDITIONS OF FINANCIAL INSTABILITY

Yuri Petrushevsky

*Donetsk State University of Management
163a, Cheluskintsev Str., Donetsk, Ukraine, 83015.
E-mail: audit-07@inbox.ru*

Received 12 Decembre 2011, accepted 24 February 2012.

Abstract. In article mechanisms of financially-budgetary regulation of economy of housing and communal services in the conditions of financial instability are considered. The basic terms which are used in financially-budgetary regulation are brought, the basic forms of a financially-budgetary policy of the state are defined. The analysis of a modern condition of housing and communal services is carried out and principal causes of a crisis condition of branch are defined. The basic contradictions of subjects in the formed market of housing-and-municipal services are revealed. Actions for perfection of financially-budgetary regulation in branch which provide legal and institutional transformations, formation of institute of state-private partnership, perfection of pricing and tariff regulation, optimisation of the budgetary-tax mechanism etc. are offered.

Keywords: housing and communal services, an infrastructure, state regulation, the financially-budgetary policy, the competitive environment, utilities, pricing, tariff regulation, state-private partnership.

Вступ

Комунальне господарство – це багатогалузева сфера господарювання, в якій тісно переплелися організаційно-технічні, соціально-економічні питання, пов'язані з комунальним обслуговуванням населення й інших споживачів. Ефективне і стійке його функціонування – одне з найбільш складних і важливих завдань, яке стоїть перед владою усіх рівнів вже не один десяток років. Незважаючи на це, комунальне господарство в Україні переживає кризу, обумовлену безліччю причин. Серед таких можна виділити неефективність системи управління фінансами комунального господарства, високий рівень витрат комунальних підприємств. Крім того, в галузі відсутні економічні стимули для зниження витрат, не розвинене конкурентне середовище. Зрештою, страждає населення, яке не одержує якісних комунальних послуг, а також муніципалітети, що витрачають велику частину своїх бюджетів на фінансування діяльності збиткових комунальних підприємств.

Питанням перетворення житлово-комунального господарства, особливостям моделей реформування, підвищення ефективності роботи, аналізу стану реформування галузі присвя-

чені праці таких вчених, як Б. М. Данилишин, О. О. Тертиця, М. Косматенко, М. А. Хвесик, Т. М. Качала, В. І. Срібній [2, 4, 5, 8, 9]. У той же час багато питань розкриття сутності механізму фінансово-бюджетного регулювання економіки ЖКГ в умовах фінансової нестабільності залишаються невизначеними.

Мета роботи

Метою статті є визначення напрямів та механізмів державного фінансово-бюджетного регулювання економічних процесів у комунальному господарстві в умовах нестабільності, які склалися останнім часом в фінансово-економічній сфері нашої держави.

Виклад основного матеріалу

Предметом діяльності сфери ЖКГ є формування і утримання безпечної інфраструктури життєдіяльності трудових ресурсів України для забезпечення їх розширеного відтворення.

Для реалізації цього завдання на Міністерство регіонального розвитку, будівництва та ЖКГ, як на орган державного управління, і на ЖКГ, як галузь економіки країни, покладаються наступні функції:

- забезпечення реалізації державної політики щодо розвитку житлово-комунального господарства;
- утримання інфраструктури ЖКГ України відповідно до розроблених і затверджених нормативів і стандартів;
- постійний розвиток і вдосконалення житлово-комунальної інфраструктури, яка здатна вирішувати завдання по розширеному відтворенню трудових ресурсів держави.

У загальному розумінні, згідно з роботою Афанасьєва М. В., фінансово-бюджетне регулювання – це порядок розподілу доходів певного бюджету. Існує чотири групи методів фінансово-бюджетного регулювання:

- встановлення і розподіл регулюючих джерел доходів бюджету;
- перерозподіл самих бюджетних джерел;
- безвідплатна допомога, що робиться нижчестоящим бюджетам за рахунок засобів вищестоящих;
- позики, що виділяються одним бюджетам із засобів інших бюджетів [1].

Залежно від фінансово-бюджетного регулювання формується бюджетно-фінансова політика – сукупність економічних і адміністративних заходів, що проводить уряд з метою стабілізації і підвищення ефективності національної економіки з використанням, головним чином, бюджетних і податкових інструментів [5].

У розумінні Є. А. Каменєва та С. В. Баруліна [4], фінансова нестабільність – це такий баланс ризиків і/або уразливості у фінансовій системі, при якому вона перестає здійснювати свої функції, ключові фінансові посередники нездатні виконувати свої фінансові зобов'язання, а негативні наслідки цього передаються через фінансову систему реальній економіці.

Регулювання економіки житлово-комунального господарства – це процес впливу держави на суб'єктів ЖКГ і кон'юнктуру цього ринку для створення адекватних умов його функціонування. Фінансово-бюджетне регулювання економіки ЖКГ є складним процесом (особливо якщо проходить воно в умовах економічної нестабільності), що включає розробку положень економічної політики і вибору методів її проведення.

Механізми державного регулювання економіки ЖКГ визначаються цілями, що стоять пе-

ред державою, а також засобами, інструментами і інститутами, які має держава в економічній політиці. Державне регулювання економіки включає:

- інформаційну підтримку учасників ринку, в т. ч. інформування про стан державної економіки та її перспективи розвитку;
- обґрунтування найважливіших напрямів економічної політики, що проводиться державними органами влади;
- реалізацію заходів розвитку державного сектора економіки країни.

Державна політика у сфері житлово-комунальних послуг базується на таких принципах:

- забезпечення раціонального використання наявних ресурсів та сталого розвитку населених пунктів;
- створення та підтримання конкурентного середовища при виробленні та наданні житлово-комунальних послуг, забезпечення контролю у сфері діяльності природних монополій;
- регулювання цін/тарифів на житлово-комунальні послуги, перелік яких визначено Законом, з урахуванням досягнутого рівня соціально-економічного розвитку, природних особливостей відповідного регіону та технічних можливостей;
- забезпечення рівних можливостей доступу до отримання мінімальних норм житлово-комунальних послуг для споживачів незалежно від соціального, майнового стану, віку, місцеперебування та форми власності юридичних осіб тощо;
- забезпечення соціального захисту малозабезпечених громадян [3].

Усі методи бюджетного регулювання в житлово-комунальній сфері спрямовані на підвищення стійкості функціонування, збільшення масштабів і темпів проведення капітального ремонту, на модернізацію інженерної інфраструктури, на ліквідацію аварійного житла. Найважливішим показником цього процесу є зниження кількості комунальних аварій. За цією динамікою стоять інвестиції в капітальний ремонт будинків і модернізацію інженерної інфраструктури ЖКГ, зусилля із переселення громадян із старого і аварійного житлового фонду у новий.

Втручання держави в економіку з метою її регулювання здійснюється в двох формах

бюджетно-фінансової політики – дискреційної і недискреційної (автоматичної).

Перша – дискреційна форма бюджетно-фінансової політики – ґрунтується на свідомому втручанні держави в податкову систему (зміна податкової структури, податкових ставок) і держвитрати. Її метою є бюджетне регулювання економічного зростання, зайнятості і інфляції.

Дискреційна бюджетно-фінансова політика – свідомо зміна податків і витрат, здійснювана урядом з метою стабілізації і підвищення ефективності національної економіки.

Друга – недискреційна форма бюджетно-фінансової політики – має менше значення. Вона ґрунтується на автоматично діючих нормах, тобто таких, що вступають в дію без необхідності прийняття урядом будь-яких спеціальних заходів. Ця форма бюджетно-фінансової політики реалізується за допомогою «вбудованих стабілізаторів», до яких відносять систему прогресивного оподаткування і систему соціальних дотацій і гарантій. Так, в період підйому економіки внаслідок зростання доходів податкові надходження автоматично зростають (при колишніх ставках), що, у свою чергу, стримує економічний підйом. В період спаду при скороченні ВВП податкові надходження автоматично скорочуються, і ці скорочення утримують спад.

На сьогодні галузь ЖКГ є економічно збитковою та невпорядкованою і на її діяльність є безліч нарікань, здебільшого об'єктивних і справедливих. Це соціальна сторона проблеми. Є і техніко-технологічна – галузь має морально і фізично зношені основні засоби, постійно знаходиться в режимі аварійних ситуацій, надає продукцію та послуги низької якості.

За даними Головного управління статистики Донецької області, у 2011 р. населенню області, а також на комунально-побутові і господарські потреби підприємств відпущені 2,7 млрд куб. метрів природного газу, 9,6 млн гікакалорій теплоенергії, 219 млн куб. метрів води.

Проблемою є значні втрати води і тепла при їх транспортуванні. Тільки дорогою від фільтрувальних станцій до споживачів за 2011 рік втрачені 237 млн куб. метрів води, тоді як безпосередньо населенням області використані

155 млн куб. метрів. Це є закономірним, адже 38 % протяжності магістральних водоводів, 52 % вуличних водопровідних мереж і 60 % внутрішньоквартальних і дворових мереж є старими і аварійними. Не краще і стан каналізаційних мереж, аварії на яких небезпечні ще і екологічними наслідками.

Річні втрати теплової енергії склали 1,5 млн гікакалорій, або 12,5 % загального обсягу виробництва. Це майже стільки, скільки потрібно для опалювання житлового фонду, приміром, таких великих міст, як Маріуполь і Макіївка разом узятих. В цілому по області протяжність зношених і аварійних теплових мереж на початок цього року склала 574 км (у двотрубному численні), або восьму частину загальної їх протяжності. Найгірший стан тепломереж в Краматорську і Макіївці, де в старому і аварійному стані перебуває кожен другий кілометр, а також в Горлівці – 37 %.

Проте для заміни комунікацій і устаткування, а також для своєчасної оплати комунальними підприємствами палива, електроенергії, інших ресурсів бракує коштів. За 2011 рік на теплопостачальних підприємствах області збитки перевищили прибуток, за попередніми даними, на 609 млн грн., а в процесі діяльності по збору, очищенню і розподілу води від'ємний фінансовий результат склав 421 млн грн.

Проблемою залишається значна заборгованість громадян за житлово-комунальні послуги. Рівень оплати нарахованих сум за минулий рік склав 95,9 %, за січень 2012 року – 81,6 %. Впродовж 2011 року заборгованість населення області збільшилася на 132 млн грн., а за перший місяць 2012 року вона зросла вже на 99 млн грн. На кінець нинішнього січня борги громадян за житлово-комунальні послуги досягли 2 080 млн грн. Понад половини усієї заборгованості приходить на неплатежі теплопостачальним підприємствам, рівень сплати за січень склав лише 75 % [6].

Звідси зрозуміло, що таку незадовільну ситуацію треба змінювати, причому швидко і радикально. Державна влада України прийняла ряд законодавчих проектів, метою яких є реформа галузі ЖКГ. Але, крім законодавчих змін, для успішного реформування потрібні кошти, сприяння політиків, керівників, службовців і, власне, самого населення міст. Завдання держа-

ви при проведенні реформи ЖКГ – відрегулювати процес взаємодії усіх учасників ринку. Передусім, це власники житла і їх об'єднання. Наступний суб'єкт – це компанії, що управляють, потім – це постачальники послуг. І не менш важливі суб'єкти – це органи державної влади і місцевого самоврядування. Зрозуміло, що усі ці суб'єкти повинні взаємодіяти організовано, тільки тоді ринок ЖКГ розвиватиметься. Держава повинна встановити баланс інтересів споживачів і постачальників комунальних послуг, захистивши, з одного боку, мешканців від недобросовісних компаній і ці компанії від недобросовісних мешканців, що не бажають платити або що виставляють підвищені вимоги, які ніхто з компаній не захоче виконувати. Необхідно також захистити інтереси добросовісних компаній, що виконують свої зобов'язання, від недобросовісних постачальників послуг, що демпінгують за рахунок зниження якості, побудувавши систему усунення їх з ринку. Ринку ЖКГ потрібні стандарти надання послуг, а також механізми компенсації збитку, заподіяного діяльністю або бездіяльністю приватних компаній, що обслуговують ЖКГ.

Реформа передбачає допустити приватний бізнес до надання цих послуг. Суть реформи ЖКГ можна звести до двох основних завдань. По-перше, це формування класу власників житла, здатних приймати рішення по експлуатації

і якості загального майна. По-друге, залучення приватного бізнесу в сферу ЖКГ, тому що за своєю економічною суттю ринки комунальних послуг є природними монополіями, що робить виправданим і необхідним застосування усіх можливих форм регулювання діяльності комунальних підприємств на цих ринках. Прагнення суб'єктів природних монополій максимізувати власний прибуток, а не громадський добробут, неминуче призводить до втрат для суспільства. Тому і виникає потреба в регулюванні їх діяльності для того, щоб збалансувати інтереси підприємств і споживачів. Мета реформи – перетворити «депресивну» галузь на прибуткову і здатну запропонувати споживачеві широкий спектр якісних послуг. Проте прихід приватних компаній на ринок не означає, що усі вони будуть зразками надійності і професіоналізму. Ринкові відносини, які збираються впровадити, теж призведуть до ряду протиріч (рис. 1).

Зупинимось детальніше на причинах неефективності політики, що проводиться в сфері ЖКГ, а саме на управлінні, фінансуванні та ціноутворенні в галузі.

Наказом Президента України № 743 від 08.07.2011 р. була утворена Національна комісія з регулювання ринку комунальних послуг України (НКРРКПУ). Основними функціями комісії є встановлення тарифів на комунальні послуги, прийняття нормативно-правових

Рисунок 1. Комплекс можливих протиріч у сфері житлово-комунальних послуг.

актів з питань формування і встановлення цих тарифів. Також НКРРКПУ здійснюватиме контроль за дотриманням суб'єктами господарювання умов і правил здійснення певних видів діяльності у сфері теплопостачання і централізованого водопостачання і водовідведення, передбачених ліцензіями, виданими в установленому Комісією порядку, а також форм звітності до прийняття нормативно-правових актів з питань статистичної звітності.

Незважаючи на появу нової комісії, ціни не почали відповідати рівню послуг, які постачає нам сфера ЖКГ. А стабільні умови для функціонування підприємств галузі житлово-комунальних послуг неможливі без формування адекватної тарифної політики і розв'язання тісно пов'язаних з нею проблем ціноутворення. Наявність у цій сфері значного впливу політичних і соціальних чинників визначила пріоритетність адміністративного механізму при встановленні цін (тарифів) на житлово-комунальні послуги. Вартість житлово-комунальних послуг розглядалася як інструмент визначення розміру державних асигнувань на утримання підприємств ЖКГ. Економічна доцільність встановлюваних тарифів грала при цьому другорядну роль, а їх рівень визначався досягненням компромісу між виробниками послуг і органами місцевого самоврядування, часто без урахування платоспроможності споживачів.

Після прийняття курсу на реформи в галузі ЖКГ систему фінансових відношень сфери житлово-комунальних послуг, що діє зараз, можна охарактеризувати як перехідну від дотаційної до такої, що самоокуповується, передбачає зниження бюджетних призначень на утримання галузі. Але значний розрив між високими цінами на житлово-комунальні послуги і низькими доходами основної маси населення при обмежених можливостях бюджету є причиною фінансово-збиткової діяльності господарюючих суб'єктів галузі і робить цей перехід дуже повільним. Складне фінансове становище цієї сфери обумовлене недосконалістю тарифного регулювання і відсутністю у господарюючих суб'єктів стимулів до ефективної діяльності.

Основними джерелами фінансування підприємств ЖКГ в Україні є:

- платежі комерційних підприємств, які використовують послуги підприємств ЖКГ;
- платежі бюджетних організацій;
- платежі громадян-користувачів послуг;
- дотації з державного бюджету;
- дотації з регіонального бюджету.

Як основні напрямки фінансової стабілізації галузі можна запропонувати:

- правові і інституціональні перетворення, що передбачають зміну організаційно-правових форм власності підприємств галузі, впровадження ефективної системи управління об'єктами ЖКГ за допомогою застосування концесійних стосунків;
- вдосконалення ціноутворення і тарифного регулювання, що полягає у фіксації термінів затвердження тарифів на ЖКП, в узгодженні тарифів, що затверджуються на різних рівнях (державному, регіональному, муніципальному), прозорості тарифної політики;
- ліквідацію заборгованості у сфері ЖКГ, яка передбачає реструктуризацію боргів, підвищення платоспроможності підприємств галузі;
- оптимізацію бюджетно-податкового механізму на основі взаємоув'язки податкової, бюджетної і тарифної політики в межах муніципальних утворень.

Щодо вибору способів регулювання сфери ЖКГ необхідно констатувати, що застосування ринкових механізмів в їх класичному розумінні для сфери ЖКГ не є прийнятним. Потрібний пошук так званої «золотої середини», здатної забезпечити компроміс між суперечливими інтересами суб'єктів ринку житлово-комунальних послуг, що формується.

Світовий досвід показує, що в умовах фінансових обмежень з боку держави на модернізацію і розвиток комунальної інфраструктури найбільш ефективним механізмом може стати державно-приватне партнерство (ДПП). У комунальній сфері державно-приватні партнерства є за своєю природою партнерствами між муніципальною владою і приватним сектором в цілях ефективної експлуатації і/або будівництва об'єктів і систем комунальної інфраструктури.

Державно-приватне партнерство означає не лише залучення приватного сектора до фінансування інвестиційних проектів, окупність

яких здійснюватиметься на основі доходів, отриманих від експлуатації комунальної інфраструктури, але також залучення знань і управлінського досвіду приватного сектора для ефективнішого, ніж раніше, управління комунальними системами впродовж тривалого часу.

Не всі механізми ДПП дозволяють забезпечити власникам комунальних об'єктів (органам місцевого самоврядування) усіх видів вигод.

Відрізняються також і умови, які необхідно створити для різних форм участі приватного сектора. Відмінність можливих форм участі приватного сектора в комунальній сфері більшою мірою детермінується з розподілом ризиків і відповідальності між владою і бізнесом.

В таблиці 1 зображені основні ризики та переваги ДПП для житлово-комунальної сфери.

Таблиця 1. Вигоди і ризики державно-приватного партнерства в комунальній сфері [2, 4]

Види ризиків та переваг	Державна влада		Представники бізнесу	
	Ризик	Перевага	Ризик	Перевага
Фінансовий	Ризик вилучення монопольної ренти приватними компаніями, орієнтованими на отримання прибутку	Зниження навантаження на бюджет	Низька платоспроможність споживачів, що визначає їх високу чутливість до змін рівня тарифів	Наявність місткого, стійкого передбачуваного ринку збуту послуг
		Реальна оцінка вартості проектів (на відміну від завищення кошторисів по бюджетному фінансуванню)	Ризик банкрутства, викликаний значними технологічними ризиками	Забезпечення доходності вище за ринковий рівень при впровадженні ресурсощадних проектів (за умови тривалого часового лагу на тарифи)
		Отримання додаткових доходів (податків) при ефективному функціонуванні приватного оператора		
Соціально-економічний		Поліпшення стану комунальної інфраструктури, власником якої є органи місцевого самоврядування		
		Підвищення якості послуг		
Політичний	Недостатня прозорість стосунків влади і бізнесу і, як результат, недовіра споживачів-виборців	Можливість збереження головної ролі у визначенні стратегії розвитку комунальної інфраструктури і завдань обслуговування споживачів	Недостатня прозорість стосунків влади і бізнесу і, як результат, недовіра споживачів-платників	
			Маніпуляції органів місцевої влади	

З таблиці видно, що цілі, які переслідуються кожною із сторін є різними. Метою органів місцевого самоврядування при укладенні договору з приватним оператором є отримання максимальних соціально-економічних вигод від реалізації проекту при мінімізації бюджетних вкладень. Приватний сектор має на меті максимальне збільшення свого доходу, а також підвищення рентабельності вкладеного капіталу. Але на цей момент це реальна можливість виходу зі стану нестабільності для підприємств ЖКГ.

Система управління житлово-комунальним господарством є багаторівневою. На рис. 2 зображені інститути, що визначають реалізацію економічної політики держави у сфері житлово-комунального господарства.

Взаємозв'язки між ними побудовані за принципом вертикальної взаємодії. Вертикаль влади має на увазі під собою комплекс заходів, вжитих з метою централізації і зміцнення влади.

Говорячи про державне регулювання, не можна залишити осторонь поняття державна влада. Отже, державна влада – це політичне керівництво суспільством, здійснюване за допомогою органів держави і інших державних установ в інтересах або народу, або класів, або соціальних груп. Це зайвий раз вказує на головну складову нашого рисунка – власника житла. Кінцевою ланкою є власник, що споживає послуги і продукти галузі, що вивчається, на якого спрямовані і для якого удосконалюються заходи державного управління.

У сучасних умовах реформування галузі ЖКГ державним підприємствам треба оперативно адаптуватись у динамічному економічному просторі, намагаючись впроваджувати нові технології управління, які дозволять:

- виявляти «вузькі місця» в існуючій структурі управління економікою;
- оперативно аналізувати причини їх прояву;

Рисунок 2. Сучасна система управління ЖКГ в Україні.

- оперативно формувати відповідні стратегії фінансування;
- розробляти заходи з фінансування на перспективу;
- проробляти (з позиції методики) плани за окремими напрямками діяльності, стадіями життєвого циклу продуктів і підприємством у цілому;
- здійснювати постійний контроль за виконанням цих планів;
- оперативно виявляти реальні показники розвитку з урахуванням єдиних вихідних даних (у режимі моніторингу);
- консультувати керівництво підприємства з усіх нагальних питань в економічній сфері;
- здійснювати методичну підтримку процесів прийняття управлінських рішень і т. ін.

З огляду на вищеописану ситуацію в сфері ЖКГ, можна сказати, що поєднує всі проблеми галузі її тарифна політика. Отже, єдиним дієвим механізмом фінансово-бюджетної політики в період нестабільності буде регулювання вартості послуг ЖКГ та стимулювання населення до своєчасної плати за використання тих послуг і продуктів, що надають підприємства ЖКГ. Також треба звертати увагу на зарубіжний досвід ведення комунального господарства та методи стимулювання своєчасності платежів та боротьби з боржниками.

Література

1. Афанасьев, М. В. Управление развитием предприятия [Текст] / М. В. Афанасьев, В. Д. Рогожин, В. И. Рудыка. – Харьков : ИНЖЭК, 2003. – 184 с.
2. Механізми розвитку житлово-комунального господарства: системи управління, ціноутворення, підготовки кадрів [Текст] : монографія / Б. М. Данилишин, М. А. Хвесик, М. Х. Корецький [та ін.]. – Донецьк : Юго-Восток, 2008. – 351 с. – ISBN 978-966-374-395-0.
3. Каменева, Е. А. Финансы жилищно-коммунального хозяйства [Текст] / Е. А. Каменева, С. В. Барулин. – М. : Осъ-89, 2003. – 270 с.
4. Качала, Т. М. Територіальна організація житлово-комунального господарства України: методологія, практика та механізм регулювання [Текст] : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня доктора екон. наук : спец. 08.10.01 «Розміщення продук. сил України» / Т. М. Качала. – К., 2002. – 42 с.
5. Косматенко, М. Перспективи реформування житлово-комунальної сфери зі зміною форм власності

Висновки

Неефективність існуючої муніципальної системи управління житлово-комунальним господарством проявляється, передусім, в нераціональному управлінні фінансовими потоками, повній їх непрозорості, а також в крайній низькому рівні участі житлових об'єднань громадян і приватного бізнесу в управлінні і обслуговуванні житлового фонду і забезпеченні населення житлово-комунальними послугами. Перехід на ринкові форми роботи житлово-комунального комплексу швидше і ефективніше здійснюється там, де виробничі стосунки будуються на економічній взаємовигідній основі. В першу чергу це стосується виробничого сектора ЖКГ, що здійснює послуги з управління утриманням і технічною експлуатацією житлового фонду, особливо в середніх і великих містах.

В результаті розвитку конкурентних стосунків в комунальному господарстві буде якісно підвищена ефективність його функціонування, що забезпечить загальне зниження витрат на утримання комунального господарства і залучення додаткових фінансових ресурсів для його модернізації. Тільки таким чином може бути досягнута основна мета здійснюваної житлово-комунальної реформи – поліпшення якості надаваних послуг при доступному рівні цін для населення і інших споживачів.

References

1. Afanasev, M. V.; Rogozhin, V. D.; Rudyka, V. I. Management of enterprise development. Kharkov: INZhEK, 2003. 184 p. (in Russian)
2. Danylyshyn, B. M.; Hvesyk, M. A.; Koretskii, M. H. et al. Mechanisms of development of housing and communal services: management systems, price formation, human resources training. Monograph. Donetsk: Jugo-Vostok, 2008. 351 p. ISBN 978-966-374-395-0. (in Ukrainian)
3. Kameneva, E. A.; Barulin, S. V. Finances of housing and communal services. Moscow: Ос-89, 2003. 270 p. (in Russian)
4. Kachala, T. M. Territorial organization of housing and communal services of Ukraine: methodology, practice and regulation mechanism: abstract of doctoral thesis in economics: specialization 08.10.01 "Placement of productive power of Ukraine". Kyiv, 2002. 42 p. (in Ukrainian)
5. Kosmatenko, M. Prospects of housing and communal services reformation changing ownership

- [Електронний ресурс] / М. Косматенко // Державне управління та місцеве самоврядування : Збірник наукових праць. – 2010. – Вип. 4(7). – Режим доступу: http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/Dums/2010_4/10kmmzfv.pdf.
6. О проблемах жилищно-коммунального хозяйства Донецкой области [Електронний ресурс] / Головне управління статистики у Донецькій області. – Режим доступу : http://www.donetskstat.gov.ua/news/1327_news.php.
 7. Плеханов, А. С. Опыт стран ЦВЕ по управлению коммунальным хозяйством [Текст] / А. С. Плеханов // Вопросы экономики. – 2009. – № 7. – С. 17.
 8. Срібний, В. І. Регулювання розвитку житлово-комунального господарства міст і районів (на рівні АР Крим) [Текст] : дис. ... канд. наук : 08.10.01 / Срібний Володимир Іванович. – Симферополь, 2007. – 276 с.
 9. Тертиця, О. О. Напрями реформування сфери ЖКХ: зарубіжний досвід та вітчизняна практика [Електронний ресурс] / О. О. Тертиця // Бізнес-навігатор: Науково-виробничий журнал. – 2010. – № 2. – Режим доступу : http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/Biznes/2010_2/2010/02/100220.pdf.
 10. Бюджетний кодекс України [Електронний ресурс]: Закон України № 2456-VI від 8 липня 2010 року // Міністерство фінансів України : Офіційний веб-сайт. – Режим доступу : http://www.minfin.gov.ua/control/uk/publish/article%3fshowHidden=1&art_id=273461&cat_id=35489&ctime=1286289972353.
 - form. In: *State administration and local governing: Proc.*, 2010, Issue 4(7). Accessed at: http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/Dums/2010_4/10kmmzfv.pdf. (in Ukrainian)
 6. Problems of housing and communal services of Donetsk region. Accessed at: http://www.donetskstat.gov.ua/news/1327_news.php. (in Russian)
 7. Plehanov, A. S. CEE countries experience of housing and communal services managing. In: *Economics problems*, 2009, No. 7, p. 17. (in Russian)
 8. Sribnyi, V. I. Development regulation of housing and communal services of cities and districts (on the level of Autonomic Republic Crimea): PhD: 08.10.01. Simferopol, 2007. 276 p. (in Ukrainian)
 9. Tertytsia, O. O. Reformation directions of housing and communal services: foreign experience and local practice. In: *Business navigator*, 2010, No. 2. Accessed at: http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/Biznes/2010_2/2010/02/100220.pdf. (in Ukrainian)
 10. Law of Ukraine No. 2456-VI dated back to July, 8, 2010 "Budget code of Ukraine". Accessed at: http://www.minfin.gov.ua/control/uk/publish/article%3fshowHidden=1&art_id=273461&cat_id=35489&ctime=1286289972353. (in Ukrainian)

Петрушевський Юрій Люціанович – к.е.н., доцент, професор кафедри обліку і аудиту Донецького державного університету управління. Наукові інтереси: фінансово-економічний механізм функціонування підприємств сфери ЖКГ.

Петрушевський Юрий Люцианович – к.э.н., доцент, профессор кафедры учета и аудита Донецкого государственного университета управления. Научные интересы: финансово-экономический механизм функционирования предприятий сферы ЖКХ.

Petrushevsky Yuri – PhD (Economics), Associate Professor; the professor of Department of the accounting and auditing. The scientific interests: Finance-economic mechanism functioning enterprises sfery households.